

Niels Grønkjærs prædiken palmesøndag

Taler

Niels Grønkjær
Sognepræst

Dato

14. april 2019

Sted

Vartov Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 21, vers 1-9

Der er noget særligt ved sammen med andre at følge begivenheder, mens de udspiller sig. Store sportsbegivenheder, månelandingen, murens fald. Det handler om at være en del af en større, kollektiv oplevelse. At kunne sige, at man var der, befæster tilhørsforhold og lægger grunden til en fælles erindring.

Men der er noget uregerligt ved fællesskaber. Selv om vi har deltaget i den samme begivenhed, har vi ikke oplevet det samme ved det. Det kan føre til en strid om fortolkningsretten – for hvad var det egentlig, vi samledes om? Måske blev vi ført bag lyset. Måske var den kollektive oplevelse ikke andet end en rus.

Det berusende fællesskab kan blive til det vrede fællesskab. Påskens begivenheder viser dette omslag. De fortæller os også, hvorfor det sker. Og de viser en vej ud af det. De frigør os fra disse evindelige omslag.

Det begynder ellers så lovende. Her palmesøndag fejrer skarerne det store fællesskab, den, de anser for at være deres 'konge'. Skarerne breder deres kapper ud for ham, og i deres råb samles de mange stemmer i hyldest til den ene: "Hosianna, Davids søn! Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn! Hosianna i det højeste!"

Det er alle for én. Alle under én. Skarernes jublende tilbedelse af deres 'konge' befæster deres samhørighed i at være ham undergivet. Måske håber de, at han vil befri dem fra landets religiøse og politiske magthavere – selv om æsel-indtoget ikke tyder på det. Måske har de bare længtes efter en oplevelse, som for en stund gør dem til 'en del af noget større' – sådan som sportsbegivenheder og rockkoncerter kan.

Under alle omstændigheder er der en slags orden i samfundet, når alle går ind for én at samles om.

Men snart slår det om. Fra at være 'alle for én' bliver det 'alle mod én'. Ham, som de hylder nu, svigter de torsdag, og korsfæster de fredag. Nu råber de: "Hosianna ... Hosianna i det højeste!" Snart råber de: "Korsfæst ham ... Korsfæst ham!" Alle.

Det giver orden i et samfund, når der er én at samles om. Men det bringer også orden i et samfund, når én udstødes. Det er det mest almindelige. Der er ikke noget så sammentømtret som fællesskaber, der beror på, at der er én, som ikke er med. Det gælder i skolegården og på arbejdspladsen; nogle gange også i familien. Konflikter løses ved at én pålægges skylden for dem. Det er aldrig en selv.

Sådan har det altid været. De gamle grækere afholdt en forårs-frugtbarhedsfest, hvor man udvalgte to mænd fra de lavere samfundslag. En tid blev de bespist på byens regning, men på festens første dag blev ført rundt i byen, hvor de blev pisket og fik pålagt borgernes synder. Derefter jog man dem ud af byen med stenkast. Så var byen rensat – fællesskabet genoprettet.

Dengang var man overbevist om, at disse syndebukke var skyldige, og for at være sikker på at finde den rigtige trak man lod. Som sagt, sådan har det altid været, og sådan er det stadig.

Ikke helt. For vi ved godt, at en syndebuk ikke er skyldig, men bliver gjort skyldig. Det ved vi fra den kristne påske. Den der ofres, er den uskyldige. Guds søn ofres, for at vi skal forstå, at de fællesskaber, der er grundlagt på udstødelse, ikke kan bestå.

Det kan de fællesskaber som er grundlagt på tilbedelse af én leder heller ikke. Beundring er en flygtig ting. Det drejer sig mere om at samles og være 'en del af noget større' end indholdet, man samles om. Som når tusinder betaler i dyre domme for at se en forhenværende præsidents kone optræde som rockstjerne og høre på hendes ligegyldigheder. Beundringen kan hurtigt slå om i vrede, når man hører hende sige, at man ikke bør give børn den mad, som man giver dem på landet.

Omslaget fra det opløftende fællesskab til det vrede fællesskab er kort.

Alt det ved Jesus godt. Skarernes hyldest vil være kortvarig. For enden ser han allerede det kors, de om få dage nagler ham til. Som vi sang:

Enddog med Guddoms-øje

sit fængsel, kors og nød

forud han skuer nøje,

ja, ser sin visse død.

Han kommer ikke til Jerusalem for at blive beundret. Det er derfor, han har valgt at ride derind på et æsel. Men skarerne kan ikke se det. Oplevelsen gør dem blinde.

Man kunne ønske, at de havde hørt, hvad vi hørte fra Paulus' brev til filipperne. Det ældste skriftstykke i Det Nye Testamente. At Guds søn har givet afkald på at være ophøjet, at han 'tog en tjeners skikkelse på / og blev mennesker lig'; at han ydmygede sig 'og blev lydige indtil døden, / ja, døden på et kors.'

Den tyske forfatter Thomas Mann sammenlignede sig engang med den romerske overgud Jupiter. Det var ikke denne gud forundt at blive elsket af mennesker. Han måtte lade sig nøje at blive æret af dem – ligesom Mann måtte stille sig tilfreds med at blive beundret som kunstner, nu da det ikke var ham forundt at blive elsket. Det mindede ham om Jupiter, der måtte lade sig nøje med sin guddommelighed (Kurzke side 385).

Den kristne Gud vil ikke lade sig nøje med det. Han vil elskes for sin menneskelighed. Så nu er det slut med, at Gud lader sig frygte og beundre. Styrke skal ikke beundres. Svaghed ikke foragtes.

Denne begivenhed har faktisk haft positiv indflydelse på vores civilisation. Vi anerkender ikke autoriteter, som vil frygtes og beundres. De skal gøre sig fortjent til vores respekt ved det, de siger og gør. Vi vil ikke behandles ovenfra og ned, og vi foragter dem der – uden at tage del i det – vil belære os om, hvordan vi skal leve.

Vi reagerer med rette imod den moralske overlegenhed, der fortæller os, hvad vi skal tænke, og hvilke ord vi må bruge. Og vi reagerer med rette mod den gode smag, der fortæller os, hvad vi skal spise, og hvad vi skal kunne lide.

Men er der et fællesskab i dette? Eller er det bare den personlige idiosynkrasi, der har fået frit spil?

Det er en befrielse, at vi ikke er tvunget til at beundre hinanden. Det er en befrielse, at ethvert menneske påkalder sig agtelse, fordi Gud har gjort sig lig os – uanset hvor uagtverdige vi kan føle os. Det er en befrielse, at vi ikke skal lede efter andres fejltrin for at forvisses om vores egne fortrin.

Hvis der kommer et fællesskab ud af dette, så er det ikke et fællesskab, der samler sig om ophøjede værdier eller næsegrus beundring. Enigheden afhænger ikke af, at man kan udpege nogen, man er uenig med. Og det er ikke et fællesskab, som beror på, at nogen udstødes.

For sådan skal det ikke længere være. Det nye fællesskab grundlægges på, at Guds søn ofres. Han er den uskyldige. En gang for alle viser det os, at sydebuk er noget, vi gør nogen til, og at det skal vi lade være med. Vi har ikke længere brug for at lægge vores skyld på andre – fordi den uskyldige har båret vores skyld. Han vil ikke beundres. Han vil elskes.

Den befrielse kan ingen sige sig fri af. Påskens begivenheder er vi midt i, mens de udspiller sig. De indstifter et fællesskab, hvor ingen er over andre, og hvor ingen skal være ude, for at alle kan være inde.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Første tekstrække, Palmesøndag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-groenkjaers-praediken-palmeoendag-2019>